

Strategi för vattentjänster

Inklusive Falkenbergs kommuns vattentjänstplan

<u>Diarienummer</u> KS 2023/156	<u>Fastställd av</u> Kommunfullmäktige	<u>Datum för fastställande</u> XXXXX
<u>Dokumenttyp</u> Strategi	<u>Dokument gäller för</u> Alla nämnder, och bolag	<u>Giltighetstid</u> Tills vidare
<u>Revideringsansvarig</u> Kommunfullmäktige	<u>Revideringsintervall</u> 4 år	<u>Reviderat datum</u>
<u>Dokumentansvarig (funktion)</u> Vattenstrateg	<u>Uppföljningsansvarig</u> Kommunstyrelseförvaltningen	<u>Uppföljning</u> XXXX

Innehåll

Strategi för vattentjänster	1
1 Syfte	3
2 Strategin	3
2.1 Bakgrund	4
2.1.1 Vatten – en ovärderlig resurs i ständig rörelse	4
2.1.2 Allmänna vattentjänster.....	5
2.1.3 Miljökvalitetsnormer för vatten	5
2.1.4 Ekonomiska förutsättningar	5
2.1.5 Utmaningar, innovation och förändring	6
2.2 Inriktningar.....	7
2.2.1 Säkra en robust dricksvattenförsörjning.....	7
2.2.2 Nyttja resurserna i spillvattnet.....	8
2.2.3 Utveckla en hållbar dagvattenhantering.....	10
2.2.4 Minska skyfallens påverkan på vattentjänsterna.....	11
2.2.5 Planera investering i och utbyggnad av vattentjänster	12
2.3 Vattentjänstplan.....	14
3 Definitioner, hänvisningar och avgränsningar	15
3.1 Definitioner	15
3.2 Hänvisning	17
3.2.1 Lagstiftning	18
3.3 Avgränsningar	18
4 Ansvar och uppföljning.....	19
5 Bilagor.....	20
5.1 Bilaga 1 Undersökning av betydande miljöpåverkan.....	21
5.2 Bilaga 2 Styrdokument inom va-området	27
5.3 Bilaga 3 Behovsprioritering i GIS.....	35

1 Syfte

Det övergripande syftet med Strategi för vattentjänster är att peka ut långsiktiga inriktningar för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses och att göra det på ett sätt som möter de stora utmaningarna inom vattenförvaltning. Det övergripande syftet går att bryta ner i två delsyften. Det första är hur arbetet med vattentjänster ska inriktas för att bidra till att uppnå kommunens vision om att växa för en hållbar framtid. Det andra är att utgöra grunden i kommunens vattentjänstplan genom att innehålla planer och prioriteringar för utbyggnad av den allmänna va-anläggningen.

Strategi för vattentjänster är strategiskt övergripande för hela kommunkoncernen med både förvaltningar och bolag. Arbetet med vattentjänster påverkar oss alla eftersom vatten inte känner några administrativa gränser. Strategin ska fungera som grund för det gemensamma arbetet framåt och skapa möjlighet till samförstånd mellan kommun, va-bolag och kunder. Strategin tar sitt avstamp i Falkenbergs kommuns översiktsplans övergripande mål att ge förutsättningar för planering av ett långsiktigt hållbart samhälle. Detta utifrån ett socialt, ekonomiskt och ekologiskt perspektiv. Med denna strategi skapas en tydlig väg framåt för arbetet med vattentjänster där den fysiska planeringen och va-verksamheten går i takt mot gemensamma mål.

2 Strategin

Strategi för vattentjänster är ett framåtsyftande dokument som ger inriktningar kring hur vi ska hantera och planera vårt arbete inom vattenområdet och med allmänna vattentjänster. Strategin innehåller fem inriktningar inom områdena dricksvatten, spillvatten, dagvatten, skyfall och utbyggnad av vattentjänster. De fem inriktningarna, som beskrivs ingående under rubrik 2.2, är:

- 1. Säkra en robust dricksvattenförsörjning**
- 2. Nyttja resurserna i spillvattnet**
- 3. Utveckla en hållbar dagvattenhantering**
- 4. Minska skyfallens påverkan på vattentjänsterna**
- 5. Planera investering i och utbyggnad av vattentjänster**

Tillsammans ger inriktningarna:

- viljeriktningar för hur vi ska hantera vattentjänster i framtiden för att täcka behovet hos en växande befolkning och skydda leveranserna vid ett förändrat klimat.
- principer för prioriteringar av åtgärder mellan geografiska områden.
- en gemensam riktning för vårt fortsatta utvecklingsarbete inom vattenområdet.

Strategins inriktningar konkretiseras i olika underliggande styrdokument, som finns listade i bilaga 2. I bilaga 2 finns även information om de olika dokumentens syfte.

Strategin med dess inriktningar ger en tydlig riktning för vårt arbete med vattentjänster och med att uppnå miljökvalitetsnormer för vatten. Den hjälper oss att arbeta resurseffektivt och cirkulärt i strävan efter att nå en långsiktigt hållbar samhällsplanering. Arbetet utefter strategins inriktningar behöver tidigt samordnas med andra planeringsprocesser på kommunen. Att utforma ett stadigt tillsammansarbete är nyckeln för att skapa en hållbar utvecklingsprocess. Vi behöver förvaltnings- och bolagsöverskridande arbetssätt för att kunna jobba med strategins inriktningar och få till ett systematiskt arbete med vattentjänsterna genom hela samhällsbyggnads- och fastighetsutvecklingsprocessen.

I samband med framtagandet av Strategi för vattentjänster har vi gjort en utredning om betydande miljöpåverkan enligt miljöbalkens sjätte kapitel. Utredningen visar att Strategi för vattentjänster **inte** medför risk för betydande miljöpåverkan. Hela utredningen redovisas i bilaga 1.

2.1 Bakgrund

2.1.1 Vatten – en ovärderlig resurs i ständig rörelse

Vatten är en direkt förutsättning för vår existens och går inte att ersätta med något annat. Därför är det en ovärderlig resurs. I förvaltningen av vatten behöver vattnets kretslopp vara utgångspunkten. Eftersom vattnet rör sig i landskapet oberoende av de administrativa gränser vi skapar behövs ett helhetsperspektiv.

Vattnet är i ständig rörelse i ett kretslopp.

Det faller ner som nederbörd och rinner ut i sjöar och hav eller ner genom jorden till grundvattnet. Solens värme gör att vattnet avdunstar och stiger mot himlen som vattenånga. När ångan kyls ner bildas moln och så småningom faller vattnet ner som nederbörd igen.

Det vatten som ska bli vårt dricksvatten renas i ett vattenverk och levereras som dricksvatten via ledningsnät till kran. Det använda dricksvattnet rinner ut via spillvattenledningsnät till reningsverk där det renas innan det återlämnas till naturen.

En säker och hållbar försörjning av dricksvatten är en förutsättning för vårt moderna samhälle. Tillgång till dricksvatten av god kvalitet och i tillräcklig mängd är inte bara en nödvändighet för hälsa och välbefinnande utan också en förutsättning för att samhället ska kunna växa. Samtidigt behöver vi ta hand om vattnet som förbrukats. Att hantera spillvatten på ett klokt sätt är långsiktigt en överlevnadsfråga. Förutom att minska utsläpp av föroreningar behöver vi återföra näringsämnen för att bidra till ett hållbart kretslopp. Även dagvatten, det vill säga regn- och smältvatten från bebyggda områden, behöver hanteras så att vi skyddar vår miljö mot föroreningar samt säkerställer att bebyggelsen klarar av effekterna av framtida klimatförändringar.

Vatten är i ständig rörelse – från regn till sjö, från kran till reningsverk – och vi måste tänka långsiktigt för att säkra denna livsviktiga resurs för framtiden.

2.1.2 Allmänna vattentjänster

Kommunen har ett brett uppdrag inom vattenförvaltning, från styrning till praktiska insatser i form av vattenvård. En viktig del av detta ansvar är att tillhandahålla allmänna vattentjänster.

Vattentjänster är en sammanfattande benämning på tjänster för va-försörjning. Med va-försörjning menas dricksvattenförsörjning och omhändertagande av spillvatten och dagvatten.

När vattentjänster tillhandahålls av kommunen kallas de för **allmänna vattentjänster**.

Enligt lagen om allmänna vattentjänster är kommunen skyldig att tillhandahålla vattentjänster där sådana behövs utifrån vissa principer. Lagen ställer även krav på att varje kommun ska ta fram en vattentjänstplan. Denna plan ska redovisa hur kommunen avser att långsiktigt möta behovet av allmänna vattentjänster. Den ska också ge en bedömning av vilka åtgärder som krävs för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

2.1.3 Miljökvalitetsnormer för vatten

All vattenförvaltning utgår från miljökvalitetsnormer för vatten. En miljökvalitetsnorm för vatten beskriver den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en given tidpunkt. Dessa normer syftar till att skydda, bevara och förbättra kvaliteten på våra sjöar, vattendrag, grundvatten och kustvatten. Huvudregeln är att alla vattenförekomster ska uppnå det som inom vattenförvaltning kallas god status.

Syftet med **miljökvalitetsnormerna** är att säkra Sveriges vattenkvalitet och säkerställa fungerande vattenekosystem.

Plan- och bygglagen reglerar hur mark- och vattenområden får användas och bebyggas och ställer krav på att miljöhänsyn ska tas vid planläggning och bygglovsprövning. Miljöbalken är ett centralt verktyg för att skydda vattenmiljöer genom tillståndsprövning, tillsyn och miljökonsekvensbedömningar. Krav på att allmänna vattentjänster ska ge hållbar vattenförsörjning och effektiv avloppsrening bidrar till att uppfylla miljökvalitetsnormerna.

2.1.4 Ekonomiska förutsättningar

I takt med en växande befolkning behöver vi effektivisera vår hantering av vattentjänster för att inte kostnaden för dem ska bli ohanterlig. Att vatten egentligen är en ovärderlig resurs återspeglas inte helt i kostnaden för en vattentjänst. Detta leder ibland till att stora resurser förbrukas i onödan. När klimatet och omvärlden förändras ökar också behovet av att utveckla

och förnya vattentjänsterna. Vattentjänster kräver stora investeringar och därför en långsiktig planering.

En stor andel av kommunens va-anläggningar är föråldrade och i behov av uppdatering eller utbyte. Den upparbetade underhållsskulden är en av våra större utmaningar. Utöver reinvesteringsbehovet påverkas ekonomin även av förändrade omvärldsfaktorer såsom nya miljökrav, säkerhetsrisker och stigande kostnader för material och energi. Om investeringar försenas eller uteblir riskerar kommunen att misslyckas med att möta grundläggande behov kopplade till dricksvattenförsörjning, spillvattenrening och dagvattenhantering. Uteblivna investeringar ökar dessutom den underhållsskuld av ledningsnätet som redan finns. Det kan leda till större sårbarhet vid extremväder, försämrade vattenkvalitet, kapacitetsbrist i växande områden och ökade kostnader för akuta åtgärder. Längre och återkommande driftstörningar påverkar kunderna och det finns risk för stora samhällsekonomiska kostnader när företag och övriga organisationer inte kan bedriva sin verksamhet. En stabil investeringstakt är alltså avgörande för att säkerställa både genomförandet av förebyggande underhåll och anpassningen för att hantera behovet av framtida kapacitetsökning.

Nuvarande regelverk ger dock få möjligheter till självfinansiering av investeringar, utan förutsätter att finansiering sker externt, via upplåning. För nyinvesteringar som är till nytta för hela taxekollektivet får fonderingsavsättning göras men det tillåts inte för reinvesteringar. Det ställer krav på en effektiv och strategisk hantering av resurser, där investeringar prioriteras utifrån risk, samhällsnytta och långsiktig hållbarhet.

Strategin visar hur vi kan ligga i framkant genom att investera i vattentjänster så att det lönar sig i det långa perspektivet. Genom att vi planerar och genomför investeringar i rätt tid, med fokus på kompetens, robust infrastruktur och resurseffektiva lösningar, skapas förutsättningar för att vattentjänsterna ska kunna levereras tryggt och hållbart över tid. Vattentjänster kräver ofta stora investeringar, men investeringarnas omfattning måste bedömas i relation till deras långsiktiga nytta.

2.1.5 Utmaningar, innovation och förändring

Kommuner och va-bolag står inför flera betydande utmaningar när det gäller att säkra framtidens va-försörjning. Ökande föroreningsmängder, nya ämnen så som exempelvis PFAS, hårdare miljökrav, åldrande infrastruktur, förändrat världsläge, klimatförändringar och nya säkerhetshot i en alltmer digital värld är bara några av dessa utmaningar. Detta ställer höga krav på att dagens va-system kompletteras och förbättras för att säkra framtidens leverans av vattentjänster.

Med utmaningar och förändring krävs att vi måste vara innovativa och nytänkande för att säkerställa våra kommuninvånarnas behov av säkra, kostnadseffektiva och uthålliga vattentjänster. För att denna omställning ska bli långsiktigt hållbar behöver vi bredda vårt perspektiv. Det räcker inte att bara tänka i termer av kapacitetsökning, utan vi måste också undersöka hur nya typer av system skulle kunna påverka resurseffektiviteten och kostnaderna. Falkenbergs kommun och Vivab ingår i flera nationella projekt kring innovation och hållbarhet. För att öka vår försörjningstrygghet är också viktigt att vi utvecklar vårt samarbete med våra vattengrannar.

En tydlig trend vi ser är att återvinning av dagvatten och spillvatten blir en allt större del av framtidens vattenhantering. Vi behöver fler olika vattenkvaliteter att använda. På så vis kan vi för att säkra dricksvattenförsörjningen genom minskad användning av drickbart vatten till annat som klarar en lägre vattenkvalitet. En annan trend är att återvinna och nyttja näringsämnen som finns i spillvattnet för att återföra dem till kretsloppet. Återföring av näringsämnen minskar belastningen på våra hav, sjöar och vattendrag och ger samtidigt en högre grad av självförsörjning av för jordbruket viktiga ämnen. Även energin, i form av värme, som finns i spillvattnet kan återvinnas.

Att nyttja vatten på ett effektivt sätt kan vara en avgörande pusselbit för att skapa ett mer hållbart och robust samhälle. Här ger Strategi för vattentjänster en tydlig riktning för att uppnå Falkenbergs kommuns vision att växa för en hållbar framtid.

2.2 Inriktningar

Strategi för vattentjänster består av fem inriktningar: 1) Säkra en robust dricksvattenförsörjning, 2) Nyttja resurserna i spillvattnet, 3) Utveckla en hållbar dagvattenhantering, 4) Minska skyfallens påverkan på vattentjänsterna och 5) Planera investering i och utbyggnad av vattentjänster. De första tre, en för varje vattentjänst, sätter målen för hur vi ska arbeta med vattentjänster i Falkenbergs kommun. De sista två syftar till att va-anläggningen ska kunna fungera vid skyfall och att arbetet med vattentjänsterna ska ske prioriterat utifrån behov. Strategin är långsiktig och ska underlätta kommunens arbete för att nå visionen om att växa för en hållbar framtid. Under varje inriktning i denna strategi finns strategiska insatser för att vägleda och prioritera hur kommunkoncernen tillsammans ska arbeta för att förverkliga strategin och uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten. Tillsammans med va-huvudmannen sätter vi utefter strategins inriktningar och insatser mer konkreta planer och riktlinjer för hur arbetet ska fortskrida. Dessa andra styrdokument inom va-området finns uppräknade i bilaga 2.

2.2.1 Säkra en robust dricksvattenförsörjning

Ett säkert dricksvatten är avgörande för vår existens. Idag står vår dricksvattenförsörjning inför flera olika hot: råvattnets kvalitet riskerar att försämrans på grund av förändrade nederbördsmonster och ökade föroreningar, samtidigt som försörjningen kan äventyras av åldrande infrastruktur, säkerhetsrisker och förändringar i omvärlden.

Våra vattenverk är avgörande för att vi ska kunna leverera ett säkert dricksvatten. En trygg och långsiktig hållbar dricksvattenförsörjning kräver effektiva och anpassade reningsprocesser, robusta distributionssystem, välplanerade ledningsnät och tillräckliga reservoarer för att kunna stå emot störningar och öka resiliensen. För att säkra en robust dricksvattenförsörjning behöver vi samarbeta med alla aktörer i samtliga tillrinningsområden för våra vattentäkter. Vi behöver även säkra möjligheter till framtida täkter, både för kontinuerligt vattenuttag och för reservvatten.

Råvatten är obehandlat grund- eller ytvatten som används för framställning av dricksvatten.

Genom att arbeta proaktivt säkras och förhoppningsvis ökar vi kvaliteten på det råvatten som når våra vattentäkter. Att öka kvaliteten på råvattnet ger även fördelar och större möjligheter för den enskilda dricksvattenförsörjningen genom att grundvattnet blir säkrare att nyttja direkt utan reningskrav. Vi behöver också stärka den regionala samverkan och samarbetet med våra kommungrannar när det gäller leverans av dricksvatten och redundans i ledningsnätet.

Det måste finnas tillräckliga mängder vatten av tillräcklig kvalitet för att täcka behovet av dricksvatten, också i framtiden. Vi behöver därför arbeta med vilket vatten vi använder till vad, hur mycket, samt vilken kvalitet som behövs i olika sammanhang. Idag använder vi exempelvis dricksvatten till brandbekämpning och bevattning, användningsområden som hade klarat en klart lägre kvalitet på vattnet. Det är också avgörande att vi kommunicerar vattnets värde, både som livsnödvändig resurs och som en begränsad tillgång, för att skapa förståelse och engagemang hos alla som påverkar och använder vatten.

Strategiska insatser för att säkra en robust dricksvattenförsörjning:

- delta i samarbeten för tillrinningsområdena för våra vattentäkter
- arbeta för att bibehålla och öka kvaliteten på råvattnet
- öka användningen av fler sorters vatten utöver dricksvatten så att mängden dricksvatten som används till annat än livsmedel minskar
- skydda dricksvattenleveransen från vattenverk till konsument
- säkra möjligheter till framtida vattentäkter
- säkerställ tillräcklig tillgång till reservvattenförsörjning
- utveckla samarbeten med kommungrannar för stärkt beredskap och långsiktigt tryggt dricksvattenförsörjning

2.2.2 Nyttja resurserna i spillvattnet

Spillvatten är förbrukat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och liknande. Exempel är vatten från bad, disk, tvätt och toalett.

Spillvatten uppkommer i alla hushåll och verksamheter. Det är ett avfall vi måste ta hand om och rena på ett miljö- och hälsosäkert sätt innan det släpps ut. På reningsverken rensas spillvattnet bland annat från organiskt material, kväve och fosfor – ämnen som kan störa syreförbrukningen i våra vatten och bidrar till övergödning.

Dagens spillvattenhantering står inför flera utmaningar. Åldrande infrastruktur, kommande skärpt lagstiftning och ökade krav på recipientskydd ställer höga krav på både utveckling och investeringar för att säkerställa att miljö kvalitetsnormer kan

uppnås. Reningsverken behöver moderniseras för att kunna rena spillvattnet från mikroföroreningar, som läkemedelsrester och mikroplaster.

En annan utmaning är tillskottsvatten, det vill säga dag- och dräneringsvatten som felaktigt kommer in i spillvattennätet. Tillskottsvatten innebär en ökad belastning på

spillvattenledningar, pumpstationer och reningsverk, vilket kan orsaka källaröversvämningar, bräddningar och minskad reningseffektivitet. För att motverka sådana problem behöver vi kartlägga källor och vidta åtgärder.

Även de pågående klimatförändringarnas och den växande befolkningen utmanar våra spillvattensystem.

Spillvattnet är dock inte bara ett avfall utan innehåller en mängd resurser som är viktiga för både människa, miljö och ekonomi. Förutom att vi kan använda det renade vattnet i sig som en resurs finns även möjlighet att utvinna näringsämnen och energi ur reningsprocessen. Det renade vattnet återvinns i dagsläget inte alls och näringsämnena och energin i spillvattnet nyttjas bara i begränsad utsträckning. Näringsämnena kan möta många av behoven i jordbruket och energin i spillvattnet har potential att spela en viktig roll för att nå ett robust och resurseffektivt energisystem. Genom att vi återvinner näringsämnen minskar behovet av mineralgödsel. Samtidigt behålls näringsämnen i kretsloppet, vilket minskar övergödning av sjöar och hav. Det i sin tur bidrar till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. I kombination med en mer effektiv resursanvändning kan återvinning och återanvändning av resurser bidra till att göra oss mindre beroende av import av ändliga resurser, vilket minskar vårt klimatavtryck och ökar vår motståndskraft i kristider.

För att kunna nyttja dessa resurser krävs en robust och välfungerande spillvattenhantering, från uppkomst, via ledningsnät, till reningsverk. Det krävs också att vi tänker om och nytt när vi hanterar spillvattnet. Det finns stora vinster i nyttjandet av resurser om vi tidigt i hanteringen kan separera spillvattnet i mer koncentrerade och mindre smutsiga fraktioner. Framtidens spillvattenhantering handlar därför inte bara om rening, utan också om att se spillvatten som en del av ett cirkulärt system.

Strategiska insatser för att nyttja resurserna i spillvattnet:

- se spillvatten som en resurs, inte ett avfall
- möjliggör för cirkulära resursflöden
- arbeta för att minska mikroföroreningar i spillvattnet
- sök samarbeten med lokala lantbrukare för återföring av näringsämnen
- arbeta för att möjliggöra att renat spillvatten kan återanvändas av konsument
- arbeta för att minska tillskottsvatten
- tillse att reningsverken kan möta framtida utsläppskrav

2.2.3 Utveckla en hållbar dagvattenhantering

Dagvatten uppstår när naturligt vatten träffar ytor som påverkats av mänsklig verksamhet. Denna påverkan på det naturliga kretsloppet bör vi nyttja samtidigt som vi tillser att vattnet kan återföras till kretsloppet med minimal påverkan på naturen. Vi kan minska vår miljöpåverkan genom att nyttja och rena dagvattnet. Samtidigt stärks vår beredskap och även övriga vattentjänster gynnas. Vi får dels ett mer användbart spillvatten som inte är utspätt och förorenat av dagvatten, dels en ökad grundvattenbildning som ökar mängden vatten i våra vattentäkter.

Dagvatten är vatten som tillfälligt avrinner från hårdgjorda ytor, exempelvis regnvatten och smältvatten.

Hantering av dagvatten blir en allt mer avgörande fråga i takt med de pågående klimatförändringarna och den växande befolkningen. Den ökade nederbörden, i kombination med fler hårdgjorda ytor och tätare bebyggelse i städerna, medför en större mängd dagvatten och därmed en ökad risk för översvämningar och spridning av föroreningar från bebyggda områden. För att möta dessa utmaningar krävs hållbara dagvattensystem där uppkomsten av dagvatten minimeras och hanteringen efterliknar den naturliga avrinningen. Dagvattensystem byggs för att fördröja och rena dagvattnet, vilket minskar risken för översvämningar och bidrar till att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten. Dessa system kräver utrymme och det är viktigt att systemen anpassas till platsens förutsättningar och utmaningar. Med genomtänkta lösningar kan dagvattnet utgöra en gemensam resurs som skapar flera värden för människa och miljö. Förutom att minska mängden föroreningar i våra naturliga vatten kan dagvattenhanteringen bidra till att stärka stadens gröna struktur, gynna den biologiska mångfalden och långsiktigt främja olika ekosystemtjänster, vilket gör att platsen utnyttjas effektivt. Dagvatten kan även tas tillvara och nyttjas för att minska behovet av dricksvatten exempelvis genom att det används till bevattning eller görs tillgängligt för brandbekämpning.

Dagvatten tar inte hänsyn till några administrativa gränser och är således ett gemensamt ansvar. En bred, kommunövergripande samverkan är avgörande för att lyckas med dagvattenhanteringen och dagvattenfrågan behöver beaktas i samtliga skeden av planerings- och byggprocessen med förvaltningsskedet i åtanke.

Strategiska insatser för att utveckla en hållbar dagvattenhantering:

- nyttja dagvatten som en resurs
- bygg dagvattenanläggningar som skapar flera värden för människa och miljö och effektivt nyttjar marken
- tillämpa uppströmsarbete för att minska föroreningskällor
- omhänderta dagvatten så att den naturliga vattenbalansen för grund- och ytvattennivåer bibehålls
- separera dagvatten från spillvatten – resurseffektivt nyttjande av fraktionerna
- blanda inte rent och smutsigt vatten, rena tidigt i systemen
- planera för att vid exploatering möjliggöra hantering av dagvatten från flera områden.
- identifiera och reservera mark för framtida dagvattenhantering
- utforma dagvattenlösningar utifrån lokala förutsättningar och behov, inte som generella standardlösningar

2.2.4 Minska skyfallens påverkan på vattentjänsterna

Stora och intensiva skyfall utgör en potentiell översvämningsrisk i tätorter eftersom den allmänna dagvattenanläggningen inte är dimensionerad för att leda bort skyfall. Dagvattenledningarna är, av rimlighetsskäl, enbart dimensionerade för att leda bort vanligt förekommande regn. Intensiva regn och skyfall behöver i stället avledas på markytan, vilket kan leda till översvämningsrisk om det inte görs via säkra avrinningsvägar till lämplig plats.

Skyfall kan påverka dricksvattenförsörjningen och bortledandet av spill- och dagvatten på flera sätt. Risken för att föroreningar sprids till vattentäkter ökar i samband med översvämningsrisker och skyfall. Dagvattendammarnas förmåga att rena vattnet minskar när mängden vatten som ska passera genom dammen ökar. När skyfall överbelastar dagvattenhanteringen kan det leda till att vattnet tar egna, ej planerade vägar mot recipienten, att dagvattenledningarna däms och rubbas, att fastigheter översvämmas, att dagvattenutlopp sätts igen och att diken översvämmas. Skyfall kan även leda till inträngande vatten i spillvattenanläggningarna, vilket medför en ökad belastning på ledningsnätet och reningsverken, vilket i sin tur ökar risken för bräddning och minskar renings effektiviteten.

Skyfall är regnmängder på minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut, vilket motsvarar en återkomsttid mellan 50 och 100 år.

Vivab har inventerat hur de allmänna va-anläggningarna riskerar att påverkas av förväntade klimatförändringar. Vattenverk, tryckstegringsstationer och reservoarer förblir opåverkade, medan ett antal vattentäkter, reningsverk, pumpstationer och dagvattendammar bedöms kunna påverkas negativt av översvämning i samband med skyfall. Dessutom bedöms dricksvattenledningar, spillvattenledningar, nödutlopp, dagvattenledningar, dagvattenutlopp och diken kunna påverkas negativt.

För att vi ska kunna tillhandahålla vattentjänster i ett långsiktigt perspektiv behöver påverkan av skyfall på de allmänna va-anläggningarna minskas så att deras funktion kan upprätthållas. Vivab har tagit fram ett åtgärdsförslag för att underlätta att hänsyn till klimatförändringarnas påverkan tas i investerings- och reinvesteringsplaner.

Strategiska insatser för att minska skyfallens påverkan på vattentjänsterna:

- hantera skyfall på markytan genom användning av genomsläppliga material och anläggning av skyfallsstråk samt multifunktionella översvämningssytor
- minska inläckage av vatten i ledningsnätet för att minska det tillskottsvatten som når pumpstationer och reningsverk
- prioritera identifierade behov av åtgärder genom exempelvis Vivabs framtagna åtgärdsförslag

2.2.5 Planera investering i och utbyggnad av vattentjänster

Med en växande kommun och en åldrande infrastruktur kommer ett kontinuerligt behov av att både nyinvestera och reinvestera i våra vattentjänster. Att bedöma var behovet av vattentjänster är som störst är en utmaning för alla inblandade i samhällsplaneringen. Det krävs en långsiktig planering för att säkerställa att nuvarande och kommande behov av vattentjänster kan tillgodoses. Nya bostadsområden, förtätning och omvandlingsområden kräver olika typer av utbyggnad och anpassning.

Flera faktorer påverkar behovet av allmänna vattentjänster. Bostadsbebyggelse är ofta den främsta faktorn, men även miljö- och hälsoaspekter påverka behovet. Till exempel kan risken för negativ påverkan på vattenmiljön, behovet av att bevara naturområden och minska näringsläckage för att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten bidra till behov av vattentjänster. Inriktningarna för dricksvatten, spillvatten och dagvatten i denna strategi visar hur vi ska hantera våra vattentjänster i den långsiktiga planeringen. För att den planeringen också ska möta behovet av utbyggnad krävs samordning. Översiktsplanering, befolkningsprognoser, fysisk planering och utbyggnadsplaner ger underlag. Samtidigt behöver natur, befintlig infrastruktur och miljö kvalitetsnormer beaktas. Strategins inriktning hjälper oss att både identifiera var behov kan uppstå och planera för hur det kan mötas.

Bedömningen av behov av vattentjänster görs i flera steg i en planeringsprocess. I bilaga 3 finns en grund för bedömning och prioritering av utbyggnadsbehov med hjälp av GIS. I underlaget har olika faktorer som kan skapa behov av vattentjänster, och som finns tillgängliga i form av geodata, poängsatts på en femgradig skala. Faktorernas totala poäng för ett geografiskt område visar behovet för området, vilket kan visualiseras i en karta.

Visualiseringen visar hur olika områden kan prioriteras i förhållande till varandra utefter var behovet är som störst.

Prioritering av behov med hjälp av GIS ger en ständigt uppdaterad prioritering. Metoden gör även att bedömningen är lättillgänglig och kan användas som ett levande underlag i

samhällsbyggnadsprocessen. GIS-underlaget kan användas dels i övergripande processer i samhällsplaneringen, så som översiktsplanering, dels vid detaljplanering för att se hur ett enskilt område påverkar behovet eller kan integreras med andra närliggande områdens behov.

Strategi för vattentjänster har en planeringshorisont på 10–15 år och sätter grunden för planeringen av utbyggnad av vattentjänster. Detaljstudier av tänkta verksamhetsområden och tidsplanering för desamma görs i mer snabbreagerande styrdokument, exempelvis va-utbyggnadsplan och VA2040. För mer information om andra styrdokument inom va-området, se bilaga 2.

All planering av vattentjänster behöver utgå från frågan om behovet kan uppstå. I Falkenberg har vi idag ett väl utbyggt spill- och dricksvattennät till befintlig bebyggelse, men ombyggnation och reinvestering behövs ständigt. En stor utmaning ligger i dagvattenhanteringen i och med att många områden saknar kommunal dagvattenhantering eftersom det inte fanns ett behov när områdena byggdes ut. Klimatförändringarna och uppdaterade miljökrav ger dock helt andra förutsättningar för behovsutredning idag. Falkenberg är också en expansiv kommun och ledningsnätet för vattentjänster byggs ständigt ut för att tillgodose invånarnas behov.

GIS (geografiskt informationssystem) är ett verktyg för att samla, lagra, bearbeta, analysera och visualisera geodata. **Geodata** är beskrivningar av sådant som har ett geografiskt läge.

Strategiska insatser för att planera investering i och utbyggnad av vattentjänster:

- utgå från behovsprioriteringen i bilaga 3 vid planering för nya, utökade eller förnyande av verksamhetsområden
- samarbeta i samhällsplaneringen med utgångspunkt i geodata
- säkerställ att ledningsnätet förnyas i tillräcklig takt för att säkra driften vad gäller kvalitet, kapacitet, funktion och säkerhet
- ta fram en tidplan för utbyggnad inom nästkommande tioårsperiod utifrån behovsprioritering

2.3 Vattentjänstplan

En ökande befolkning ställer krav på utbyggnad av va-infrastrukturen. Nya bostadsområden, förtätningar och omvandlingsområden kräver olika typer av utbyggnad och anpassning. En vattentjänstplan bör innehålla kommunens långsiktiga planering för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses samt vilka åtgärder som behöver vidtas för att den allmänna va-anläggningen ska fungera vid skyfall. En vattentjänstplan ska säkerställa en hållbar och långsiktig utveckling av vatten- och avloppssystemen i takt med samhällsförändringar.

Strategi för vattentjänster utgör tillsammans med ett antal underdokument (se bilaga 2) Falkenbergs kommuns vattentjänstplan. Utbyggnad av allmänna vattentjänster och planering för densamma är en komplex fråga som kräver många hänsynstaganden. Att strukturera dessa i dokument på olika beslutsnivåer ger en större möjlighet till flexibilitet i samklang med övriga planeringsprocesser. Strategi för vattentjänster anger inriktningar, förutsättningar och prioriteringsgrunder för planering av vattentjänster. Behovsbedömning och prioritering av var utbyggnad behövs finns i bilaga 3 till strategin, medan planeringen för när och mer exakta områdesgränser behandlas i underdokument, som exempelvis VA 2040 och va-utbyggnadsplan. Se mer om underdokumentens syfte i bilaga 2. Även översiktsplan och regionala dokument, exempelvis vattenförsörjningsplan, måste tas i beaktande vid planering av vattentjänster.

Även lagkraven om skyfall hanteras i både strategi och underdokument. Strategins inriktning sätter grunderna, men mer konkreta åtgärder hanteras i underliggande styrdokument. En inventering av hur de allmänna va-anläggningarna riskerar att påverkas av förväntade klimatförändringar, däribland skyfall, har tagits fram av Vivab som är driftansvarig för den allmänna va-anläggningen. I samband med inventeringen togs även ett åtgärdsförslag fram.

3 Definitioner, hänvisningar och avgränsningar

3.1 Definitioner

Avloppsvatten	Ett samlingsnamn för vatten som är påverkat av samhället, bland annat spillvatten, dagvatten och dräneringsvatten.
Avrinningsområde	Sammanhängande markområde som avvattnar till en punkt.
Bräddningar	Ett tillfälligt utsläpp av vatten som ännu inte renats. Detta händer till exempel vid kraftigt regn då ledningsnätet eller reningsverket blir överbelastat. Vattnet som släpps ut är kraftigt utspätt och består till större del av regnvatten.
Dagvatten	Tillfälligt förekommande, avrinnande vatten från hårdgjord yta, exempelvis regnvatten och smältvatten. I lagen om allmänna vattentjänster ingår dagvatten i begreppet ”avloppsvatten”. Dagvatten kan därmed bli kommunalt ansvar om miljö- eller hälsoskyddsskäl finns.
Favrab	Huvudman för den allmänna va-verksamheten i Falkenbergs kommun och delägare av driftbolaget Vivab. Bolaget äger/hyr de allmänna va-anläggningarna.
Fraktion	Del av avloppsvatten som separerats utifrån innehåll. Exempelvis vatten från bad, disk och tvätt, vatten från toalett eller vatten från industri.
GIS	GIS (geografiskt informationssystem) är ett verktyg för att samla, lagra, bearbeta, analysera och visualisera geodata. Geodata är beskrivningar av sådant som har ett geografiskt läge.
Klimatanpassat regn	Klimatanpassat regn innebär att man har räknat ut hur regnintensiteten kommer att påverkas av klimatförändringarna. I Falkenbergs kommun används en klimatfaktor på 1,3 när den förväntade påverkan på intensiteten räknas ut. Det innebär att ett motsvarande regn antas bli 30 % intensivare i framtiden.
Miljö kvalitetsnorm	En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i luft, vatten, mark eller i övrigt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar ytvatten (sjöar, vattendrag kustvatten och grundvatten.) Normerna beskriver den kvalitet en vattenförekomst ska ha nått vid en viss tidpunkt och syftar till att säkra Sveriges vattenkvalitet.
Recipient	En recipient är ett vattenområde som tar emot utsläpp, till exempel från avloppsreningsverk eller dagvatten, och där påverkan bedöms.

Redundans	Att ha redundans innebär att ha mer av något än det som egentligen behövs för att systemet ska fortsätta fungera även om en del fallerar
Resiliens	Förmåga att återhämta sig eller motstå olika störningar.
Råvatten	Råvatten är obehandlat grund- eller ytvatten som används för framställning av dricksvatten.
Skyfall	Regnmängder på minst 50 mm på en timme eller minst 1 mm på en minut, vilket motsvarar en återkomsttid mellan 50 och 100 år. Skyfall bedöms enligt prejudikat inte vara ett ansvar för va-huvudmannen, men det finns alltid ett kommunalt ansvar att ta hänsyn vid ny planläggning och byggande.
Spillvatten	Spillvatten är förbrukat vatten från hushåll, industrier, serviceanläggningar och liknande. Exempel är vatten från bad, disk, tvätt och toalett
Tillrinningsområde	Område i naturen som vatten till vattentäkten kommer från.
Tillskottsvatten	Vatten i spillvattennätet som inte är spillvatten utan kommer från nederbörd, grundvatten, hav och utläckage från vattenledningar.
Va	Vatten och avlopp. Begreppet används i sammanhang där man talar om dricksvattenförsörjning och avloppshantering. Dagvatten definieras som ett avloppsvatten och ingår i begreppet va.
Va-anläggning	Anläggning vars syfte är att tillgodose en eller flera vattentjänster för bostadshus eller annan typ av bebyggelse. I va-anläggningen ingår vattenverk, avloppsreningsverk, ledningsnät, dagvattendammar, pumpstationer och övriga anordningar som krävs för att va-anläggningen ska fungera på avsett sätt. När kommunen äger en va-anläggning är det en allmän va-anläggning. En va-anläggning som istället ägs och drivs av exempelvis en förening är en samfällid eller gemensam va-anläggning.
Va-huvudman	Ägaren av va-anläggningen och den som ansvarar för att ordna med vattentjänster.
Vattenförvaltning	Vattenförvaltning är ett samlingsord för det arbete som görs med vatten av svenska myndigheter och kommuner. EU:s vattendirektiv ligger till grund för vattenförvaltningen. Direktivet syftar till att vi ska förbättra våra vatten och skapa en hållbar förvaltning av dem.

Vattentjänst	Vattentjänster är en sammanfattande benämning på tjänster för va-försörjning. Med va-försörjning menas dricksvattenförsörjning och omhändertagande av spillvatten och dagvatten. När vattentjänster tillhandahålls av kommunen kallas de för allmänna vattentjänster.
Vattentäkt	Vattenförekomst som nyttjas för dricksvattenförsörjning.
Verksamhetsområde	Avgränsat område där vatten- och/eller avloppsförsörjningen sker genom allmänna va-anläggningar.
Vivab	Bolag som ägs gemensamt av de två kommunala va-bolagen Favrab och Varberg Vatten AB. På uppdrag av Favrab drifvar Vivab den allmänna va-anläggningen i Falkenberg. Vivab ska leverera och utveckla va-tjänster samt bidra till en långsiktig hållbar samhällsutveckling.
Återkomsttid	Återkomsttid är ett mått på hur ofta en händelse kan förväntas. Med återkomsttid menas att händelsen i genomsnitt inträffar eller överträffas en gång under denna tid. För regn gäller att: en nederbörds mängd som (för en viss plats och varaktighet) har en återkomsttid på 100 år uppnås eller överträffas i genomsnitt en gång på 100 år.

3.2 Hänvisning

Falkenbergs kommun har som vision att växa för en hållbar framtid. Eftersom väl fungerande vattentjänster är en stor del av att lyckas med en hållbar tillväxt är denna strategi en viktig komponent för att kommunens målsättning. Strategin möjliggör också att uppnå Vivabs målsättning om att vara en betydelsefull aktör inom hållbar samhällsbyggnad.

I Falkenbergs kommuns va-policy finns idag både strategiska och principiella vägval för va-arbetet. Med Strategi för vattentjänster blir den strategiska riktningen tydligare vilket kommer underlätta det fortsatta arbetet.

Arbetet med vattentjänster berör alla kommunens förvaltningar och bolag.

Vattendirektivsgruppen är kommunens samordnande arbetsgrupp för vattenfrågor. Dokument som program, planer, riktlinjer och anvisningar tas fram av bolag och nämnder. Strategi för vattentjänster anger riktningen vid framtagande och uppdatering av fler vattenrelaterade dokument som behövs för att konkretisera hur strategierna ska införlivas i kommunens arbete. Strategin ger även en tydlig riktning i samarbetet med våra vattengrannar inom av- och tillrinningsområdena.

Strategi för vattentjänster bidrar också till arbetet med att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten i våra sjöar, hav och vattendrag. Den kommer även ge tydlighet i uppföljningen och efterlevnaden av agenda 2030.

3.2.1 Lagstiftning

Lagstiftning för vattentjänster och dess hantering återfinns främst i lagen om allmänna vattentjänster och miljöbalken.

Lagen om allmänna vattentjänster innehåller bland annat krav på vattentjänstplaner. En vattentjänstplan ska upprättas och antas av kommunfullmäktige i varje kommun. En vattentjänstplan ska innehålla kommunens långsiktiga planering av hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. En vattentjänstplan ska också innehålla kommunens bedömning av vilka åtgärder som behöver vidtas för att de allmänna va-anläggningarna ska fungera vid en ökad belastning på grund av skyfall.

Miljöbalkens femte kapitel styr arbetet med miljökvalitetsnormerna för vatten. En del av det arbetet sker genom att vattenmyndigheterna har tagit fram ett åtgärdsprogram för vatten. Åtgärdsprogrammet anger att kommunerna ska verka aktivt för att vattenkvaliteten för alla sjöar, vattendrag och kustvatten i kommunen uppnår god ekologisk och kemisk status samt att grundvattnet i kommunen klassas med god kemisk och kvantitativ status i enlighet med direktivet. Nuvarande status får inte heller försämrats.

3.3 Avgränsningar

Strategi för vattentjänster ger riktningen för utveckling av de tre vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten och för hur vi arbetar med dem i förhållande till miljökvalitetsnormerna för vatten, framtida va-utmaningar, utbyggnadsplaner och lagstiftning. Strategin som kommunalt dokument ger riktning och styrning för hur kommunen hanterar vatten under sitt huvudmannaskap och i sitt markägande. Den kan med fördel också användas som vägledning för andra aktörer som hanterar vatten vid markägande, byggande eller förvaltande i Falkenbergs kommun.

Som en del av detta dokument uppfylls kriterierna för en vattentjänstplan enligt lagen om allmänna vattentjänster. Det innebär även en avgränsning i dokumentet till det som definieras som vattentjänster enligt lagstiftningen. Eftersom det enbart gäller de allmänna vattentjänsterna som tillhandahålls av kommunens va-huvudman får enskilda vattentjänster, så som eget omhändertagande av spillvatten eller en enskild vattentäkt en särställning. I arbetet med tillståndsgivning och rådgivning till enskilda brukare som förser sig själva med vattentjänster ska dock strategins principer beaktas.

I allmänna vattentjänster ingår dricksvatten och det som i lagstiftning definieras som avloppsvatten. Avloppsvatten är spillvatten och visst dagvatten. Dagvatten som ingår i allmänna vattentjänster har ingen tydlig definition i lagstiftningen och utgör därför en bedömningsfråga. I strategin har vi valt den vanligaste definitionen (se ordlista) av dagvatten. Där ingår exempelvis inte naturvatten, dränvatten eller vatten från avvattning av exempelvis vägar. Strategins inriktningar kan dock appliceras på stora delar av detta vatten också oavsett om det utgör en allmän va-tjänst och därmed är va-bolagets ansvar eller om det uppkommer där det är fastighetsägaren eller väghållarens ansvar. Där kommunen har roller som fastighetsägare eller väghållare är hanteringen av vatten en kommunal angelägenhet och strategins inriktningar kan därför tillämpas. Exempel på sådant vatten är vatten som avvattnas från trafikerade vägar.

Arbetet med vattentjänster och skyfall berörs av flera av kommunens styrdokument, så som klimatanpassningsplan och andra grönbå styrdokument. Gränsdragningen mellan dessa dokument är inte alltid tydlig, men en viss överlappning är inte av ondo eftersom dokumenten kompletterar varandra. Strategin utgår från lagen om allmänna vattentjänster och behandlar därmed frågor som faller inom va-huvudmannens ansvarsområde. Den omfattar inte klimatanpassningsfrågor som ligger utanför detta ansvar, såsom hantering av havsnivåhöjning, erosion eller översvämningar orsakade av skyfall som påverkar mark- och fastighetsägare. Skyfallshantering i stort är inte va-huvudmannens ansvar, utan hanteras inom kommunens övergripande klimatanpassningsarbete. Skyfallsfrågan berörs dock delvis i strategin eftersom vattentjänstplaner enligt lag ska innehålla en bedömning av hur de allmänna va-anläggningarna påverkas av och kan hantera en ökad belastning till följd av skyfall. I denna strategi är skyfallsfrågan alltså avgränsad till att behandla hur skyfall påverkar den allmänna va-anläggningen och kommunens förmåga att upprätthålla leveransen av vattentjänster.

Frågor som rör naturbaserade lösningar, ekosystemtjänster och biologisk mångfald nämns i strategin, men kan inte hanteras enbart här. Utöver strategi för vattentjänster finns dessa frågor därför också i andra grönbå styrdokument samt kommunens klimatanpassningsplan.

4 Ansvar och uppföljning

Kommunfullmäktige fastställer Strategi för vattentjänster. Det innebär att inriktningar och insatser i dokumentet blir kommunövergripande och nås bäst genom samarbete.

Kommunstyrelsen, och därmed tjänsteperson med ansvar för vattenfrågor på kommunstyrelseförvaltningen, ansvarar för arbetet med att hålla strategin uppdaterad och ta upp den till kommunfullmäktige för revidering/aktualitetsprövning när så behövs, men minst vart fjärde år enligt lagen om allmänna vattentjänster. Vid aktualitetsprövning ska även uppföljning om vad som skett inom dokumentets insatsområden redovisas.

Arbetet med vattentjänster berör de flesta av kommunens förvaltningar och bolag. De underliggande dokument till strategin som behövs för att uppnå syftet med Strategi för vattentjänster och detaljstyra olika verksamheter tas fram eller uppdateras och fastställs av berörd nämnd/tjänsteperson utefter inriktningarna i denna strategi. En uppställning av våra styrdokument inom vattenområdet och deras relation och status finns i bilaga 2.

Indikatorer och uppföljningspunkter ska utarbetas i underliggande dokument och följs upp av respektive berörd nämnd och bolag. Arbetet kring vattentjänster följs även upp med indikatorer i kommunens styrmodell.

5 Bilagor

Bilagor är fristående delar till Strategi för vattentjänster och kan uppdateras inom ramen för verkställighet av tjänsteperson/funktion

Bilaga 1 – Utredning om betydande miljöpåverkan

Bilaga 2 – Styrdokument inom va-området

Bilaga 3 – Behovsprioritering med GIS

5.1 Bilaga 1 Undersökning av betydande miljöpåverkan

Strategi för vattentjänster, inklusive Falkenbergs kommuns vattentjänstplan– undersökning av betydande miljöpåverkan

Miljöbedömning

Enligt 6 kap. 3 § miljöbalken ska en myndighet eller kommun som upprättar eller ändrar en plan eller ett program som krävs i lag eller annan författning göra en strategisk miljöbedömning om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Om frågan om en plan eller program kan antas medföra betydande miljöpåverkan inte är klarlagd ska denna fråga bestämmas genom en undersökning (6 kap. 5 § miljöbalken).

En undersökning innebär att Falkenbergs kommun ska (6 kap. 6 § miljöbalken):

- identifiera omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan
- samråda i frågan om betydande miljöpåverkan med de kommuner, länsstyrelser och andra myndigheter som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda av planen eller programmet.

Kommunen ska även, efter genomförd undersökning, i ett särskilt beslut avgöra om genomförandet av planen, programmet eller ändringen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Falkenbergs kommuns struktur för politiska styrdokument

Falkenbergs kommun arbetar enligt en politiskt antagen struktur för politiska styrdokument. Styrdokumenterna delas in i normerande och aktiverande styrdokument. Strategi är det mest översiktliga och överordnade av de aktiverande dokumenten. Strategin pekar ut långsiktiga mål och inriktningar men går inte in på hur man praktiskt ska agera. Den visar vilka verksamhetsområden som är av avgörande betydelse för att nå ett mål och anger hur vi ska prioritera. En strategi ska inte säga något om vilka medel eller metoder som ska användas, eftersom dessa kan vara olika för olika verksamheter.

Strategi för vattentjänster, inklusive Falkenbergs kommuns vattentjänstplan

Strategins syfte är att peka ut långsiktiga mål och inriktningar för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses och att göra det på ett sätt som möter de stora utmaningarna inom vattenförvaltning. I ett föränderligt klimat och med ökande befolkning är det en utmaning att säkerställa kommuninnevärnarnas behov av säkra, kostnadseffektiva och uthålliga vattentjänster. Anläggningar och investeringar för va-försörjning är till sin natur långsiktiga och det krävs långsiktig planering och framförhållning för att upprätthålla kvaliteten på levererade vattentjänster. All vattenförvaltning utgår från miljökvalitetsnormer för vatten och strategin har som utgångspunkt att vattenförvaltningen i Falkenberg ska bidra till att uppnå miljökvalitetsnormer för våra vattendrag och hav. Den kommer även ge

tydlighet i uppföljningen och efterlevnaden av agenda 2030. Strategin utgår från en tidsaspekt på 10–15 år men kommer vara ett levande dokument med aktualitetsprovning vart fjärde år.

Strategin håller sig på en övergripande strategisk nivå och innehåller inte några konkreta och tidsatta åtgärder eller investeringsplaner. Strategin pekar inte ut nya målsättningar utan konkretiserar redan befintliga mål nationellt, regionalt och lokalt.

Strategin avser att möta syfte och krav i lagen om allmänna vattentjänster (SFS nr: 2006:412) och omfattar vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten så väl som skydd av allmänna va-anläggningar vid skyfall och en behovsprioritering av utbyggnad.

Skäl till att genomföra en undersökning av betydande miljöpåverkan En kommunal plan, som anger förutsättningar för att bedriva sådana verksamheter eller vidta sådana åtgärder som anges i Miljöbalken 6 kap 6 § eller bilagan till miljöbedömningsförordningen, ska antas medföra en betydande miljöpåverkan och ingen undersökning ska genomföras. Strategin för vattentjänster kommer dock inte att ange förutsättningar för sådana verksamheter eller åtgärder. Varken avseende lokalisering eller ekonomiska resurser. Det är därmed inte klarlagt på förhand om strategin kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller ej. En undersökning har därför genomförts för att bedöma omständigheter som talar för och emot en betydande miljöpåverkan.

Undersökning

Undersökningen av betydande miljöpåverkan har genomförts med stöd av nio punkter som räknas upp i 5§ Miljöbedömningsförordningen.

1. I vilken utsträckning planen, programmet eller ändringen

- anger förutsättningar för verksamheter eller åtgärder när det gäller lokalisering, typ av verksamhet, storlek eller driftförhållanden eller genom att fördela resurser,
- har betydelse för de miljöeffekter som genomförandet av andra planer eller program medför,
- har betydelse för att främja en hållbar utveckling eller för integreringen av miljöaspekter i övrigt, eller
- har betydelse för möjligheterna att följa miljölagstiftningen.

Strategi för vattentjänster kommer inte att ange förutsättningar för varken lokalisering, typ av verksamhet, storlek, drift eller resursfördelning. Dokumentet har en strategisk roll och pekar ut riktningar. Strategi för vattentjänster kopplar an och förhåller sig till en rad andra styrande dokument och översiktsplanen, detta bedöms till allra största del ge positiva miljöeffekter.

Det övergripande syftet med Strategi för vattentjänster är att peka ut långsiktiga inriktningar för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses. Tillsammans med andra strategiska dokument i kommunen resonerar det kring hur vi ska hantera vatten i dessa alla former i och från befintliga och kommande bebyggda områden. Dokumentet innehåller fem inriktningar som tillsammans ger kommunens strategiska inriktning för hur vattentjänster ska planeras och byggas ut i befintliga och kommande områden med en planeringshorisont som sträcker sig minst 10 år framåt.

2. Miljöproblem som är relevanta för planen, programmet eller ändringen

De miljöproblem som främst är relevanta för strategi för vattentjänster är ingen övergödning, levande sjöar och vattendrag, grundvatten av god kvalitet, hav i balans, myllrande våtmarker och påverkan på biologisk mångfald.

3. De sannolika miljöeffekternas och det påverkade områdets utmärkande egenskaper

Miljö kvalitetsmål	Tänkbar påverkan
Begränsad klimatpåverkan	Liten påverkan. Strategin för vattentjänster jobbar mer för att vi inte ska påverkas av klimatförändringar än att hämma dem.
Frisk luft	Positiv påverkan. Strategin medför minskad energianvändning och fossilberoende, ökad grönstruktur i tätorter samt effektivare resursanvändning som minskar behovet av transporter och produktion.
Bara naturlig försurning	Positiv påverkan. Strategin medför minskade utsläpp av försurande ämnen via energieffektivisering och resursåtervinning.
Giftfri miljö	Positiv påverkan. Strategin medför minskad risk för spridning av miljögifter till vattenmiljöer, förbättrad kontroll av dagvatten och spillvatten samt möjlighet att minska kemikalieanvändning i jordbruket.
Skyddande ozonskikt	Ingen uppenbar påverkan.
Säker strålmiljö	Ingen uppenbar påverkan.
Ingen övergödning	Positiv påverkan. Strategin medför minskade utsläpp från va-systemet, återvinning av näringsämnen och minskat behov av konstgödsel samt leder till förbättrad dagvattenhantering som minskar näringsläckage.
Levande sjöar och vattendrag	Positiv påverkan. Strategin medför minskad föroreningsbelastning och förbättrad vattenkvalitet. Strategin har en tydlig koppling till miljö kvalitetsnormer för vatten.
Grundvatten av god kvalitet	Positiv påverkan. Strategin medför skydd av vattentäkter och tillrinningsområden, minskad risk för förorening via förbättrad va-infrastruktur samt åtgärder som stärker naturlig grundvattenbildning.
Hav i balans samt levande kust och skärgård	Positiv påverkan. Strategin medför minskade utsläpp av näringsämnen och miljögifter, förbättrad dagvattenhantering som minskar föroreningsflöden till havet och åtgärder som stärker ekosystemtjänster och biologisk mångfald i kustnära områden.
Myllrande våtmarker	Positiv påverkan. Strategin medför åtgärder som stärker vattenhållande strukturer i landskapet, minskad föroreningsbelastning och förbättrad vattenkvalitet.
Levande skogar	Liten påverkan. Strategin medför skydd av vattentäkter och ekosystemtjänster i skogslandskapet.
Ett rikt odlingslandskap	Positiv påverkan. Strategin medför minskad användning av konstgödsel och stärkt kretslopp, åtgärder som minskar erosion och näringsförluster. Den leder även till förbättrad vattenkvalitet för bevattning.

Storslagen fjällmiljö	Ej relevant för Falkenberg.
God bebyggd miljö	Positiv påverkan. Strategin bidrar till klimatanpassning och minskad sårbarhet för översvämningar, förbättrad vatten- och avloppshantering som stärker hälsa och trygghet samt främjar integration av ekosystemtjänster i stadsplaneringen.
Ett rikt växt och djurliv	Positiv påverkan. Strategin medför åtgärder som stärker ekosystemtjänster och biologisk mångfald i både urbana och naturliga miljöer. Den leder även till minskad föroreningsbelastning i vattenmiljöer samt utgör ett indirekt stöd för grön infrastruktur och klimatanpassning.

Även om det mest är positiva effekter av strategin finns det även en del potentiellt negativa effekter såsom:

- Om slam eller näringsämnen återförs utan tillräcklig kontroll kan tungmetaller, läkemedelsrester och mikroplaster spridas.
- Om rening inte sker innan infiltration kan föroreningar nå grundvattnet.
- Utbyggnad av va-infrastruktur kan leda till intrång i natur- och jordbruksmark.
- Mängden hårdgjorda ytor kan öka genom t ex nybyggnation och exploatering och därmed påverka dagvattenflöden, biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

De flesta negativa effekterna är indirekta, lokala och hanterbara med rätt planering, miljöhänsyn och uppföljning. Strategin innehåller många åtgärder som minskar riskerna (t.ex. separering av flöden, skydd av vattentäkter etc), men riskerna kvarstår om dessa inte genomförs konsekvent.

4. I vilken utsträckning går det att avhjälpa de sannolika miljöeffekterna

De potentiellt negativa bieffekter som identifierats blir inte reella i och med att strategi för vattentjänster antas utan först i ett senare skede kring beslut av investeringar och exploatering. Med god planering, miljöhänsyn och uppföljning kan dessa hanteras för att minimera negativ påverkan.

5. Miljöeffekternas gränsöverskridande egenskaper

Mycket ringa påverkan.

6. Miljöeffekternas omfattning

Strategin har en bred och huvudsakligen positiv miljöpåverkan, med tydlig koppling till flera av Sveriges miljömål. Den är utformad för att bidra till uppfyllandet av miljö kvalitetsnormer för vatten och hållbar samhällsutveckling. Samtidigt finns vissa potentiella negativa effekter som kräver uppföljning och kontroll. Genom krav på hållbar vattenförsörjning och effektiv avloppsrening bidrar de allmänna vattentjänsterna direkt till att uppfylla miljö kvalitetsnormerna.

7. Riskerna för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor eller andra omständigheter

Strategi för vattentjänster bedöms inte leda till ökade risker för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor. Tvärtom styr strategi för vattentjänster mot att skapa en mer robust vattenförvaltning som är mindre sårbar för variationer och störningar av tex vattenförsörjning som potentiellt skulle kunna innebära risk för människors hälsa.

8. Det påverkade områdets betydelse och sårbarhet på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljökvalitetsnormer, dess kulturvärden eller andra utmärkande egenskaper i naturen

Det går inte enkelt att knyta effekter av Falkenbergs påverkan på miljökvalitetsnormer för vatten till konsekvenser från densamma. Effekter av den lokala påverkan från strategi för vattentjänster kan därför svårigen kopplas till lokala konsekvenser. Om något så blir effekten i positiv riktning.

9. Påverkan på områden eller natur som har erkänd skyddsstatus nationellt, inom Europeiska unionen eller internationellt.

Strategi för vattentjänster bedöms inte påverka områden eller natur med nationell, europeisk eller internationell skyddsstatus.

Kommunens bedömning av risk för betydande miljöpåverkan

Falkenbergs kommuns slutsats efter genomförd undersökning är att strategi för vattentjänster inte medför risk för betydande miljöpåverkan. En strategisk miljöbedömning enligt Miljöbalken 6 kap 3§ behöver därför inte upprättas.

Huvudmotiv för varför betydande miljöpåverkan inte antas är:

- Strategi för vattentjänsters strategiska nivå. Syftet är att sätta långsiktiga inriktningar för omställningen till en hållbar och robust vattenförvaltning. Varken fysiska eller ekonomiska förutsättningar för verksamheter och åtgärder som enligt Miljöbalken ska antas innebära betydande miljöpåverkan kommer beskrivas.
- Ett av strategi för vattentjänsters huvudsyfte är att ge *minskad negativ påverkan på miljökvalitetsnormerna för vatten (MKN)*. Strategi för vattentjänster bedöms i huvudsak ge positiva miljökonsekvenser.
- Strategi för vattentjänster påverkar i sak inte kommunens möjligheter att följa miljölagstiftningen. Strategin avser att möta syfte och krav i lagen om allmänna vattentjänster (SFS nr: 2006:412) och omfattar vattentjänsterna dricksvatten, spillvatten och dagvatten så väl som skydd av allmänna anläggningar vid skyfall och en behovsprioritering av utbyggnad.
- Strategi för vattentjänster medför inte ökade risker för människors hälsa eller för miljön till följd av allvarliga olyckor.
- Skyddade områden med nationell eller internationell status påverkas inte.

En analys av tänkbara konsekvenser på miljön, hälsa och hushållningen med mark och andra resurser genomförs och redovisas i strategin för att uppfylla lagkrav på kommunal

vattentjänstplan. Fokus bör i denna analys ligga på synergi och bieffekter av strategins inriktningar.

Strategin samlar och riktar kommunens va-arbete mot måluppfyllelse för flera miljökvalitetsmål med stor och långsiktig positiv effekt på vattenmiljö, resiliens och resurseffektivitet. De potentiella negativa effekterna är begränsade och hanterbara, förutsatt att lokaliseringsprövning, tekniska skyddsåtgärder, kvalitetskrav och uppföljning genomförs konsekvent i efterföljande planering och projekt.

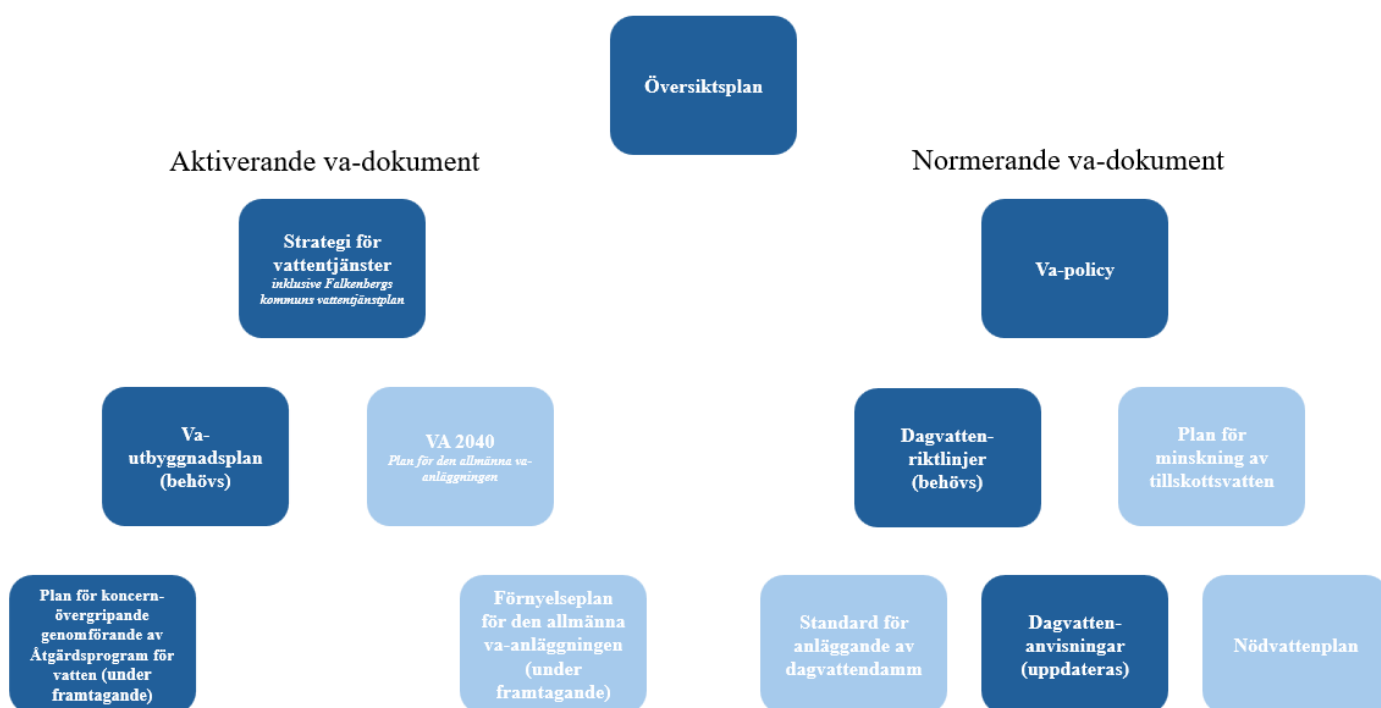
Martin Berntsen
Kommunekolog
Falkenbergs kommun

5.2 Bilaga 2 Styrdokument inom va-området

Kommunens styrdokument behöver ofta läsas tillsammans för att bilda en helhet och tydlighet i arbetet. Strategi för vattentjänster utgör tillsammans med kommunens va-policy de övergripande styrdokumentet för va-området. Alla övriga va-dokument, oavsett om de är aktiverande eller normerande och om de är antagna av nämnd, bolagsstyrelse eller tjänsteperson, ska förhålla sig till strategi och policy. Alla dokument är viktiga delar av kommunens samlade vattenplanering och behöver användas tillsammans för bästa förståelse och nyttjande. På så sätt blir strategin tillsammans med dokument som redovisas nedan en sammanhängande struktur som ger stöd åt det arbete som bedrivs inom va-området och skapar en gemensam riktning för framtida utveckling.

Nedan visas och listas styrdokument inom va-området i Falkenbergs kommun, se figur 1–2 samt tabell 1. Dokument kan vara under revidering eller i behov av att tas fram. Det senare avser områden där dokument saknas men behovet av dem är tydligt och ett syfte går att beskriva. Arbetet med framtagande och revideringar fortgår löpande.

Figur 1. Styrdokument inom va-området i Falkenbergs kommun. Mörkblå och ljusblå färg indikerar att dokumentet är framtaget, eller behöver tas fram, av Falkenbergs kommun respektive Vivab. För en beskrivning av vad som avses med aktiverande respektive normerande va-dokument hänvisas till Riktlinje – Struktur för lokala styrdokument

Underlagsdokument

Figur 2. Underlagsdokument inom va-området i Falkenbergs kommun. Mörkblå och ljusblå färg indikerar att dokumentet är framtaget, eller behöver tas fram, av Falkenbergs kommun respektive Vivab.

Tabell 1. Styrdokument inom va-området i Falkenbergs kommun, dess status, beslutsorgan och innehåll. För en beskrivning av vad som avses med aktiverande respektive normerande va-dokument, strategi, program, plan, policy, riktlinje och anvisning hänvisas till Riktlinje – Struktur för lokala styrdokument.

Dokument	Status	Beslutsorgan	Innehåll
Översiktsplan 2.0	Antagen 2014 och aktualiseringsprövades 2019. Hålls aktuell genom planeringsstrategin som en del av den kontinuerliga översiktsplaneringen.	Kommunfullmäktige	Översiktsplan 2.0 beskriver hur vi vill att kommunens fysiska miljö ska utvecklas långsiktigt och vad vi behöver prioritera för att nå en hållbar samhällsutveckling. Den omfattar hela kommunen och visar hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras.
Aktiverande va-dokument			
Strategi			

Strategi för vattentjänster inklusive Falkenbergs kommuns vattentjänstplan	Under framtagande 2025/2026	Kommunfullmäktige	En strategi är det mest översiktliga och överordnade av områdesspecifika kommunala dokument. Det övergripande syftet med strategi för vattentjänster är att peka ut långsiktiga mål och inriktningar för hur behovet av allmänna vattentjänster ska tillgodoses och att göra det på ett sätt som möter de stora utmaningarna inom vattenförvaltning. Det övergripande syftet går att bryta ner i två delsyften, dels hur arbetet med vattentjänster ska inriktas för att bidra till att uppnå kommunens vision om att växa för en hållbar framtid, dels att strategin ska utgöra kommunens vattentjänstplan, med planer och prioriteringar för utbyggnad av den allmänna va-anläggningen.
Program			
Va-utbyggnadsplan	Behöver tas fram	Troligen kommunstyrelsen	Syftet med va-utbyggnadsplanen behöver vara att, utifrån inriktning 5 i strategi för vattentjänster samt i samklang med samhällsbyggnadsprocessen och kommande utbyggnadsplan identifiera och tidsplanera åtgärder för områden med behov av allmänna vattentjänster.

VA2040, Plan för den allmänna VA-anläggningen	Revideras vart fjärde år, gjort senast 2024. Årlig översyn görs.	Vivabs styrelse	Syftet med VA2040 är att klargöra Vivabs plan för hur den allmänna va-anläggningen ska byggas ut för att klara nutida och framtida behov av vattentjänster. I dokumentet sammanfattas de projekt som Vivab behöver utföra i den allmänna va-anläggningen med tidshorizonten på projekt fram till år 2040. Dokumentet utgör ett planeringsunderlag för kommande investeringsbudgetar och vid utveckling av va-taxan. I dokumentet redovisas även projektens koppling till de riktlinjer och strategier som finns i Falkenbergs kommuns va-policy.
Plan			
Förnyelseplan för den allmänna VA-anläggningen	Under framtagande	Ansvarig chef, Vivab	Långsiktig strategi med konkreta åtgärder till förnyelse 1–5 år framöver som redovisas i en åtgärdsplan, kopplad till investeringsbudget.
Plan för koncernövergripande genomförande av Åtgärdsprogram för vatten	Under framtagande	Styrgrupp KSF/KFT/Vivab	Detta dokument utgör en plan för hur Falkenbergs kommun och dess bolag ska genomföra de administrativa åtgärderna som kommunerna, enligt Åtgärdsprogram för vatten i Västerhavets vattendistrikt 2022 - 2027, behöver vidta. Denna plan, tillsammans med dess bilagda lista med aktiviteter, ska hjälpa oss på vägen mot en långsiktigt hållbar vattenförvaltning och god status i våra vattenförekomster.
Normerande va-dokument			
Policy			

Va-policy	Antagen 2014. Behöver uppdateras för att tydliggöra dess särskiljning från planerad strategi för vattentjänster.	Kommunfullmäktige	Syftet med nuvarande va-policy är att fastställa strategiska vägval och prioriteringsgrunder för kommunens va-arbete, både inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för va. Med va-arbete menas planering och drift av dricksvattenförsörjning samt omhändertagande av avloppsvatten (spillvatten, dagvatten och ibland även dräneringsvatten). En policy ska ange kommunens förhållningssätt till något - alltså ge en princip att hålla sig till samt ett sätt att se på en viss företeelse. Nuvarande va-policy har ett vidare syfte än så, vilket gör att dess syfte krockar med en strategis syfte.
Riktlinje			
Dagvattenriktlinjer	Behöver tas fram när dagvattenanvisningarna har uppdaterats.	Kommunstyrelsen	Syftet med dagvattenriktlinjer behöver vara att överta den delen av dagens dagvattenanvisningar som behöver tas politiskt beslut om så att anvisningarna kan bli ett mer konkret dokument utan dubbelsyfte.
Plan för minskning av tillskottsvatten	Togs fram 2025. Revideras vart femte år.	Ansvarig chef, Vivab	Plan för minskning av tillskottsvatten beskriver problematiken med tillskottsvatten samt hur Vivab på ett övergripande och strukturerat sätt bör organisera sitt arbete för att minska tillskottsvattenbelastningen i spillvattenanläggningen. Den övergripande nyttan med planen är att på sikt kunna minska volymen tillskottsvatten. De mer direkta nyttorna är framför allt möjligheten att minska

			bräddningar och miljöpåverkan förenade med dessa samt minska energiförbrukningen för respektive pumpstation då mängden spillvatten som behöver pumpas minskar.
Anvisning			
Dagvattenanvisningar för Falkenbergs och Varbergs kommuner	Antagen 2017. Ett behov av uppdatering har identifierats och arbetet med uppdateringen påbörjades under 2025.	Respektive förvaltning som behöver anvisningar för sitt arbete med dagvatten utifrån de övergripande styrdokumenterna dagvattenriktlinjer, va-policy och strategi för vattentjänster	Syftet är med dagvattenanvisningarna är att skapa en genomtänkt, miljöanpassad och för samhällsnyttan kostnadseffektiv hantering för att ta hand om dagvattnet och uppnå eftersträvad funktion enligt sex principer. Dokumentet innehåller även riktlinjer för hur dagvatten ska hanteras i den fysiska planeringen och för olika verksamheter samt inom och utanför kommunalt verksamhetsområde för va. Det förtydligar även ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer.
Standard för anläggande av dagvattendamm, Vivab	Togs fram 2024	Ansvarig chef, Vivab	Dokumentet innehåller de kriterier utefter vilka Vivab vill att dagvattendamm i sin regi ska utformas.
Nödvattenplan 2024	Antagen 2024. Revideras vart fjärde år, uppdateringsmöten hålls årligen.	Ansvarig chef, Vivab	Nödvattenplanens syfte är att vara ett komplement till kommunernas lednings- och informationsplaner inför och vid samhällsstörningar och extraordinära händelser. Samt att klargöra ansvarsområden och arbetsfördelning mellan de olika aktörerna och att fungera som en översiktlig handbok, som redogör för de frågeställningar som kan uppstå vid en störning i vattenförsörjningen och att föreslå generella åtgärder. Målet med nödvattenplanen är att effektivt kunna

			hantera dricksvattenförsörjning vid olyckor och samhällsstörningar.
Underlagsdokument			
VA-översikt	Togs fram 2012	Tjänstepersoner	Va-översikten ska utgöra ett underlag för Falkenbergs kommuns översiktsplan. Den beskriver omvärldsfaktorer, nuläge, förutsättningar och framtida behov både inom och utanför det nuvarande verksamhetsområdet. Den är också ett planeringsverktyg och ett sätt att samla kommunens kunskap om vatten och avlopp på ett ställe.
Handlingsplan för långsiktigt hållbar vattenförsörjning	Revideras vid behov	Ansvarig chef, Vivab (tjänsteperson-nivå)	Dokumentet omfattar två olika delar: <i>1) Handlingsplan för utbyggnad av vattenförsörjning</i> <i>2) Översiktlig samhällskostnad för avbrott i vattenförsörjningen</i> Syftet med del 1 är identifiera och prioritera handlingsalternativ som underlag för en strategi för utbyggnad av vattenförsörjningen inom Vivabs verksamhetsområde. Syftet är också att ta fram en handlingsplan för utbyggnaden samtidigt som sårbarheten vattenförsörjningen minskas. Vidare är syftet att ta fram och rekommendera det handlingsalternativ som ger den mest fördelaktiga vattenförsörjningen till lägsta kostnad. Syftet med del 2 är att undersöka och beskriva vad ett avbrott kan kosta samhället om en vattenburen smitta

			uppkommer alternativt ett leveransavbrott sker i vattenförsörjningen.
Handlingsplan för långsiktigt hållbar dagvattenhantering	Behöver tas fram	Ansvarig chef, Vivab (tjänsteperson- nivå)	Syftet med handlingsplanen behöver vara att identifiera åtgärder och behov av utbyggnad av dagvattensystemet för att kunna prioritera och planera den investering som behöver göras. Detta i förhållande till de förändringar som samhället står inför relaterat till exempelvis klimatförändringar och ökade miljökrav.
Handlingsplan för en långsiktigt hållbar spillvattenhantering	Revideras vid behov	Ansvarig chef, Vivab (tjänsteperson- nivå)	Syftet är att identifiera och prioritera åtgärder som underlag för en strategi för långsiktig hållbar spillvattenhantering.
Vattenförsörjningsplan för Falkenbergs kommun	Togs fram 2013	-	Dokumentet planerades ursprungligen som en vattenförsörjningsplan för Falkenbergs kommun men utgör i realiteten mer en inventering av möjliga dricksvattenresurser som är skyddsvärda för framtiden. Dokumentet har och kan fortsatt användas som underlag i planeringsprocesser kring dricksvattenförsörjning.
Åtgärdsförslag (för klimatförändringarnas påverkan på den allmänna va-anläggningen)	Togs fram 2019	Tjänstepersoner, Vivab	Inventering över hur den allmänna va-anläggningen riskerar att påverkas av värmebölja, översvämningar av olika slag samt skred, erosion och ras.

5.3 Bilaga 3 Behovsprioritering i GIS

Bedömningen av behov av allmänna vattentjänster görs i flera steg. I denna bilaga redovisas den grund för bedömning och prioritering av utbyggnadsbehov som tagits fram med hjälp av GIS. Den finns att använda i Falkenbergs kommuns kartsystem. I underlaget har olika faktorer som kan skapa behov av vattentjänster, och som finns tillgängliga i form av geodata, poängsatts på en femgradig skala. Faktorernas totala poäng för ett geografiskt område på 100x100 meter visar behovet för området. Poängen översätts till färger i en karta, se exempelbilder i figur 3–8. Färgskalan i kartan utgår från poängsystemet i prioriteringen. Ju högre poäng desto mörkare färg = hög prioritet. Röd färg indikerar behov av en eller flera allmänna vattentjänster om det finns eller planeras bebyggelse (då det är först då ett behov kan uppstå). Att använda GIS och visualisering i karta ger också att olika områden kan prioriteras i förhållande till varandra utefter var behovet är som störst.

Prioritering av behov med hjälp av GIS ger dels en ständigt uppdaterad prioritering. Det gör även att bedömningen är lättillgänglig och kan användas som ett levande underlag i samhällsbyggnadsprocessen där utbyggnad av samhället i stort inklusive vattentjänsterna är ständigt aktuellt. Bedömningen har gjorts genom att kartskikten (geodata) som ges poäng (viktas) är skikt som anger faktorer som kan skapa ett allmänt behov av någon av de tre vattentjänsterna. Viktningen kan vara olika för vattentjänsterna inom samma skikt. Se tabell 2.

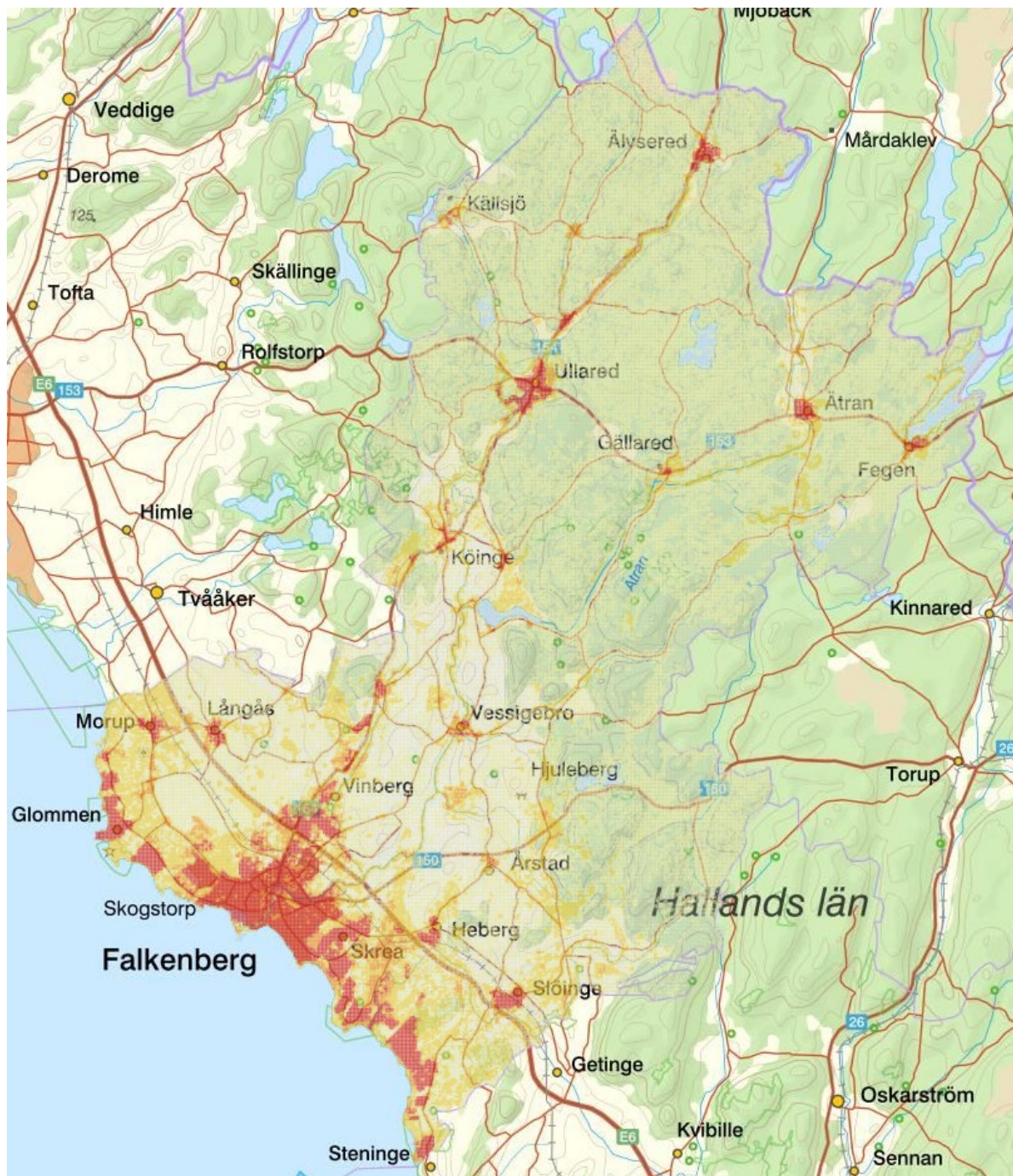
I kartan kan vi i dagsläget inte visa behov som uppstår utifrån faktorer som inte finns i GIS-system. Exempelvis problem med inläckage i spillvattenledningar, dåligt tryck på dricksvatten, förnyelsebehov av ledningar eller exploateringsstryck. Planeringen av utbyggnad behöver därför ta även dessa delar i beaktande. Kartan är därför en vägledning men vid konkret planering behöver även andra aspekter och ytterligare underlag tas med.

Tabell 2. Poängsättning av kartsikt

Kartsikt i GIS	Behovspoäng Dricksvatten	Behovspoäng Spillvatten	Behovspoäng Dagvatten
Sammanhållen bebyggelse 2024	5	5	5
Bostäder 2024–2033 utanför detaljplan och verksamhetsområde (befolkningsprognos)	3	5	3
Avlopp status (enskilda avlopp)	1	2	0
Vattenskyddsområden	4	4	5
Lämpliga förtättningsområden utifrån fördjupad översiktsplan Falkenbergs stad	3	3	3
Sammanhängande bostadsbebyggelse utifrån fördjupad översiktsplan Falkenbergs stad	4	4	4
Mångfunktionell bebyggelse utifrån fördjupad översiktsplan Falkenbergs stad	1	1	2
Verksamheter och industri utifrån fördjupad översiktsplan Falkenbergs stad	1	1	3
Fördjupad översiktsplan kunskapsunderlag (bostäder, centrumverksamhet och verksamhet utifrån fördjupad översiktsplan för mindre tätorter)	4	4	4

Detaljerad översiktsplan ytor (bostäder, centrumverksamhet och verksamhet utifrån fördjupad översiktsplan för mindre tätorter)	4	4	4
Utredningsområde för potentiellt viktiga grundvattenförekomster för dricksvatten	1	3	3
Skyfallsutbredning Falkenberg (100-års regn, klimatkompenserat)	1	2	4
Skyfallsutbredning Ullared (100-års regn, klimatkompenserat)	1	2	4
Blandad användning bostäder, kommersiell och kommunal service + bostäder (utifrån fördjupad översiktsplan för kusten)	4	4	4
Möjlighet att pröva ny enstaka bebyggelse (utifrån fördjupad översiktsplan för kusten)	3	3	2
Befintlig planlagd sammanhängande bebyggelse (utifrån fördjupad översiktsplan för kusten)	5	5	5
Mindre verksamheter, allmän service och camping (utifrån fördjupad översiktsplan för kusten)	3	3	3
Lågpunkter områden med risk för översvämning vid 100-års regn (underlag från Lst)	2	1	4
Nationella marktäckedata 2018	0	0	1
Risk för övergödning (näringsämnen) – ytvatten (underlag från VISS)	1	3	3
Risk för övergödning (näringsämnen) – grundvatten (underlag från VISS)	1	3	2
Biotopskydd	1	1	1
Natura 2000 (fågeldirektivet)	0	2	2
Natura 2000 (habitatdirektivet)	0	2	2
Särskilt värdefulla vatten (fisk)	0	2	2
Särskilt värdefulla vatten (natur)	0	2	2
Avstånd till vatten (inom 50 meter från vatten)	0	1	2
Havsnivåhöjning	1	1	2
Badplatser (inom 100 meter)	0	2	2
Geologisk risk	2	2	2
Detaljplaner översikt	5	5	5

Figur 3. Dagvatten prioriteringsgrid 100x100 m. 2025-04-16

Figur 4. Dagvatten med befintliga verksamhetsområden i svart 2025-04-16

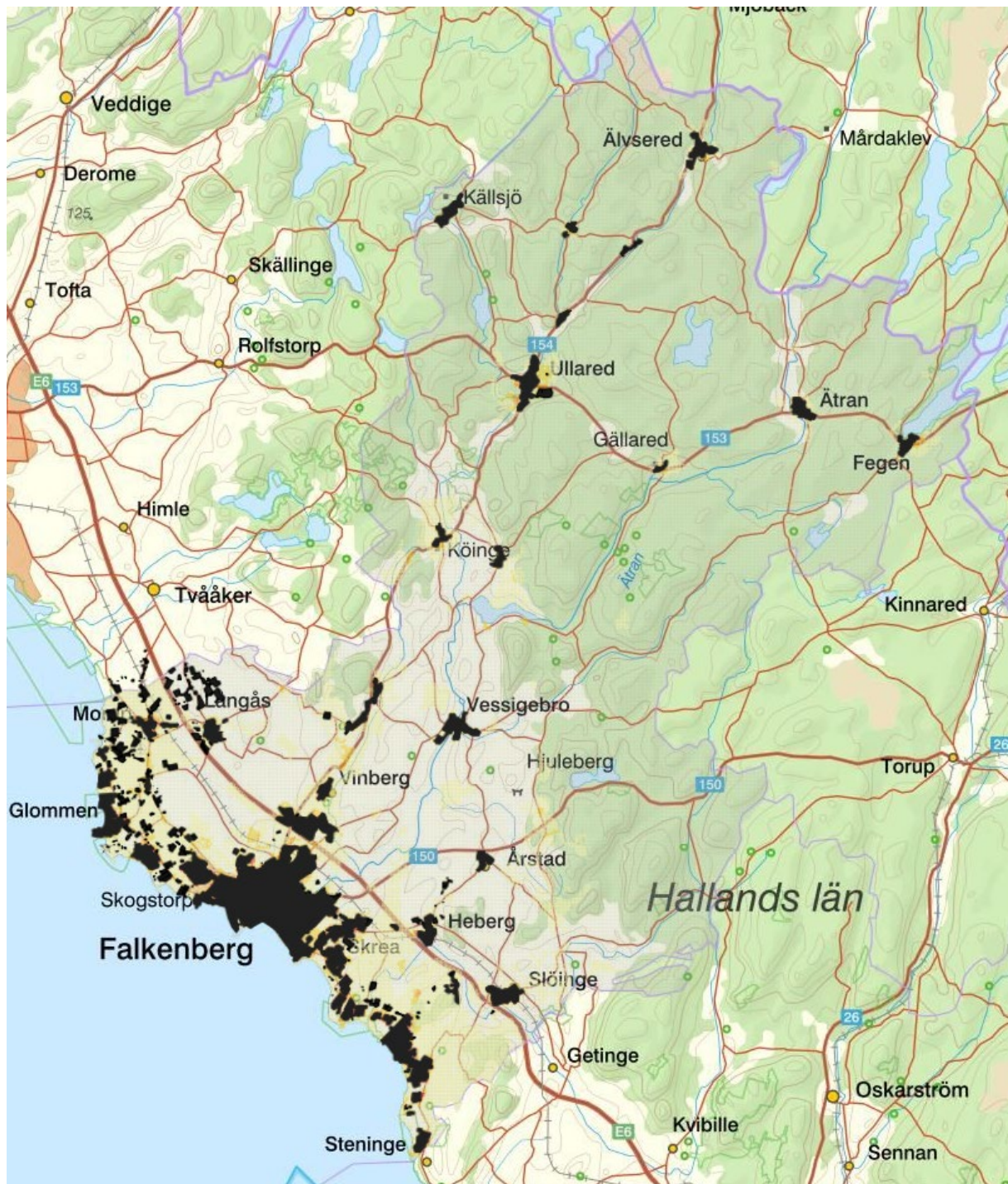
Figur 5. Spillvatten, prioriteringsgrid 100x100 m. 2025-04-16

Figur 6. Spillvatten med befintliga verksamhetsområden/va-föreningar i svart 2025-04-16

Figur 7. Dricksvatten, prioriteringsgrid 100x100 m. 2025-04-16

Figur 8. Dricksvatten med befintliga verksamhetsområden/va-föreningar i svart 2025-04-16